

5/1958. eln.sz.

K i s s Árpád elvtársnak,
az Országos Tervhivatal elnöke,

B u d a p e s t

A műszaki fejlesztés irányított, szervezett és tervszerű kialakítása évek óta megoldatlan probléma. Tudomásom szerint most Kiss elvtárs átfogó javaslattal kíván fordulni az illetékes legfelsőbb szervekhez.

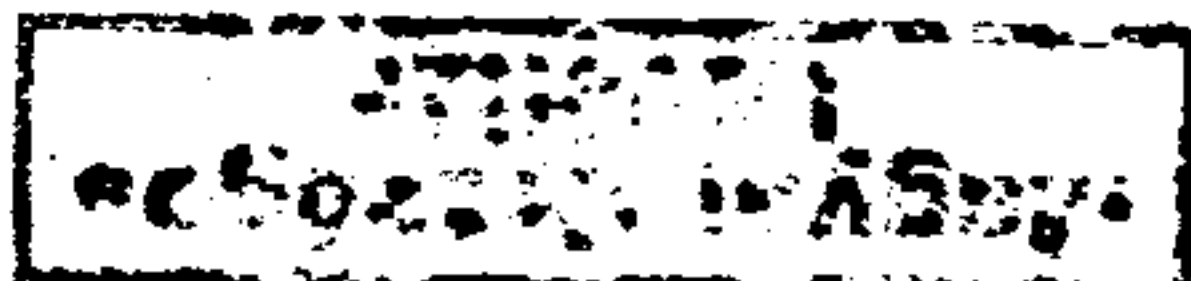
A műszaki fejlesztés forrásairól és felhasználásuk módjáról, eszközeiről rövid kiinduló vázlatot készítettem. Ezt most Kiss elvtárs elé terjesztem, remélve, hogy némi segítséget tudok ezzel adni komoly munkájához. A részletes kidolgozásban készséggel vennék részt.

Az egyes források felhasználásának megszervezése - a dolgok természeténél fogva - külön-külön intézkedéseket igényel. Ebből kiindulva az Országos Találmányi Hivatal területét érintően - az egyik forrásnak - az országos jelentőségű találmányoknak és újításoknak hatékonyabb megvalósítására - Schmelczer Győző /O.T./, Fái László /K.G.M./ és Burán Károly /SzOSz/ elvtársakkal teljes egyetértésben - a csatolt kormányelőterjesztés tervezetét készítettem. Amennyiben Kiss elvtárs a tervezetben foglalt elvekkkel egyetért, a tervezet további tárgyalás alapjául szolgálhatna.

Budapest, 1958. január 23.

/dr. Perédi Károly/

Melléklet: 1 előterjesztés
1 feljegyzés

XIX-4-9-a-5-1958

2. d

ELŐTERJESZTÉS

a Forradalmi Magyar Munkás-Paraszt Kormányhoz.

Tárgy: Az országos és nagyjelentőségű újítások és találmányok kísérletezésének és megvalósításának szervezett biztosítása.

Az újításokról és találmányokról szóló 38/1957./VI.23./ Korm. számú rendelet megalkotásánál a Kormányt az a célkitűzés vezette, hogy a népgazdaság fejlesztését szolgáló újításokat és találmányokat a dolgozók minél szívesebben terjesszék elő és azokat az állami szervek a lehető leggyorsabban valósítsák meg. Ennek érdekében a javaslattevők fokozott anyagi ösztönzését, nagyobb jogvédelmét, a bürokratikus eljárások leegyszerűsítését, a szocialista kísérleti és megvalósítási szerződések rendszerének bevezetését és még számos, az újítási és feltalálói mozgalom fejlesztését szolgáló intézkedést rendelt el.

Tapasztalati adatokból megállapítható, hogy az ellenforradalmat közvetlenül megelőző és az azt követő időszakban igen nagymértékben visszaesett újítói és feltalálói tevékenység az új rendelkezések következtében határozottan fejlődik nemcsak mennyiségi, hanem főleg minőségi irányban. Ez bizonyítja az ealított ösztönző új rendelkezések helyességét.

Évi átlagban mintegy 80-100.000 újítást fogadnak és 700 találmányt ismernek el. A megvalósított újítások és találmányok révén keletkeznek 1 milliárd forint megtakarítás és 1 milliárd forint értékű többtermelés keletkezik. Ennek az eredménynek az 50%-át az összes javaslatoknak 1.6%-a, mintegy 1000 javaslat biztosítja. Az 1000 javaslat közül körülbelül 100 javaslat országos jelentőségű, mert ezek népgazdasági eredménye egyenként évi 1 millió forintnál nagyobb. A 100 javaslat 1/3-a találmány. A 100 javaslat az 1000 javaslat megvalósítása révén elért eredménynek több mint 1/3-át biztosítja a ezért ezeknek a javaslatoknak a megvalósításához igen nagy népgazdasági érdek fűződik. A gyakorlatban azonban éppen ezek azok a javaslatok, melyeknek kísérletezése és megvalósítása évekig elhúzódik, gyakran el is marad.

Magyar Kormány

XIX-A-9-a 5/1958 2.d

Annak ellenére, hogy az ujitómozgalom egészének fejlődése pozitív irányu, egyfelől a javaslatok megtétele, kidolgozása, másfelől a tömeges bevezetés tekintetében, mégis az országos jelentőségű javaslatok megvalósításánál nem kielégítő a fejlődés. Ennek egyik legfőbb oka az, hogy a termelés különvált a műszaki fejlesztéstől és felső irányítás szempontjából az utóbbi gazdátlanú vált. A miniszteriumokban megszüntették a műszaki fejlesztési főosztályokat, az ujitási apparátust leépítették. A trösztöknél és iparigazgatóságoknál, ha van is ujitási elődó, annak több munka öre is van. A Kohó-és Gépipari Miniszteriumban például egyetlen elődó foglalkozik ujitási és találmányi ügyekkel. További ok, hogy a vállalatok a nagyjelentőségű javaslatok kísérleteit gyakran elhárítják maguktól, mert es kockázattal jár, a költségek önköltségüket terhelik, kapacitásukat is igénybeveszi és az évi nyereségrészesedést esetleg néhány százalékkal csökkenti. Nemcsak a trösztöknél, iparigazgatóságoknál, hanem a miniszteriumokban sem tekintik az ilyen nagyjelentőségű javaslatokkal való foglalkozást a gazdasági munka szervezésének, sőt még azokat a feladatokat sem látják el kielégítően, amelyeket a rendelet kifejezetten előír.

A nagyjelentőségű javaslatok szempontjából tehát általános közöny, tehetetlenség, és értetlenség mutatkozik meg, ami a népgazdaság számára igen nagy anyagi hátrányokat jelent. A termelési tervek kidolgozására általában a kapacitások és a pénzügyi erőforrások határozott célkitűzésekre vannak lekötve. Ezért még a külsőbűnség felszámolása esetén is, különböző nehézségek merülnek fel az országos jelentőségű ujitások és találmányok megvalósításánál. Ennek a fontos kérdésnek szervezett megoldásánál tehát elsősorban a következő előfeltételeket kell egyértelműen tisztázni.

- a./ Biztosítani kell a legjelentősebb ujitási javaslatok és találmányi bejelentések hivatalosítását;
- b./ gondoskodni kell a javaslatokkal kapcsolatos megbízható gazdaságossági szimulációk elkészítéséről és annak ellenőrzéséről, hogy a javaslat milyen mértékben támogatja a lí az éves és távlati terveket;
- c./ létre kell hozni olyan felelős bizottságot, amelynek joga van elrendelni a gazdaságossági szimulációk alapján egyéb javaslatok gyors és kötelező bevezetését, vagy egyéb módon való értékesítését;
- d./ intézkedési terveket kell készíteni, az adott körülmények közötti reális határidők kitűzésével és személyi felelősök megjelölésével;

- e./ az Unköltségtől független külön anyagi erőforrást kell biztosítani a kötelezően elrendelt javaslatok kísérletezésére vagy megvalósítására;
- f./ az elrendelt intézkedések végrehajtását minszakilag és pénzügyileg ellenőrizni kell.

Az említett előfeltételek biztosítása érdekében az alábbi javaslatot terjesztém a Kormány elé.

H A T Á R O Z A T I J A V A S L A T .

A Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány az országos jelentőségű találmányok és újítások kísérletezése, gyors megvalósítása vagy egyéb /pl. külkereskedelmi/ hasznosítása érdekében a következőket rendeli:

- 1./ Elsősorban 1958. április 30.-ig 1950. évtől kezdődően ki kell választani azokat a legnagyobb jelentőségű magyar találmányokat, amelyeknek kísérletezése vagy megvalósítása huzódik vagy elmaradt. Ezt követően folyamatosan ugyancsak ki kell választani az évközeben beérkezett találmányi bejelentések és nagyjelentőségű újítási javaslatok közül az országos jelentőségűnek vélt javaslatokat.

Ezt a feladatot az illetékes szakminiszteriumokkal együtt az Országos Találmányi Hivatal látja el.

- 2./ Az Országos Találmányi Hivatal elnökének elnöklété alatt miniszterhelyettesi szinten Sárcaközi Bizottságot kell szervezni.

A Bizottság feladata az Országos Találmányi Hivatal vagy a miniszteriumok által előterjesztett és az alábbiak szerint gazdaságossági színtúrással ellátott javaslatok közül azoknak a kiválasztása, amelyeknek kísérletezését vagy megvalósítását végre kell hajtani. A Bizottság a népgazdaság szükségleteinek és soronlévő feladatainak, az éves és távlati terveknek, valamint a külföldi értékesíthetőségnek figyelembevételével a vállalatokra és felsőbb szervekre kötelezően rendeli el a kísérletezést, megvalósítást vagy az egyéb módon való értékesítést.

A Bizottság tagjai az Országos Tervhivatal elnökének, a Magyar Szabad Szakszervezetek Országos Szövetsége főtitkárának, a pénzügyminiszternek, valamint a találmány tárgy szerint illetékes minisztereknek, általuk kijelölt helyetteseiknek.

A bizottság titkári tennivalóit az Országos Találmányi Hivatal látja el. Ennek és az 1./ alatt megjelölt új feladatoknak ellátása érdekében az Országos Találmányi Hivatalt legfeljebb 4 főnyi közgazdasági titkársággal kell megerősíteni. A pénzügyminiszter a szükséges beralapot és létszámot bocsássa az Országos Találmányi Hivatal rendelkezésére.

A bizottság ügyrendjét maga állapítja meg.

- 3./ A Tárcaközi Bizottság határozatait a megvalósításra illetékes vállalatok vagy egyéb szervek hajtják végre. A kísérleti és megvalósítási költségeket vagy az egyéb hasznosítás előzetes költségeit a Beruházási Bank bocsátja kölcsönként a vállalatok rendelkezésére.

A Beruházási Bank részére a pénzügyminiszter egyezési hitelként 30 millió forintot bocsásson rendelkezésére 1958. július hó 1.-től kezdődően - a szükségletnek megfelelő ütemezésben.-

A Tárcaközi Bizottság döntése alapján a kísérletezésre vagy megvalósításra kötelezett vállalat /szerv/ és a Beruházási Bank szerződést kötelesek kötni a kölcsön visszafizetésére. A szerződésbe bele kell foglalni a vállalat által készített és a felettes iparigazgatóság által jóváhagyott intézkedési tervet. Ha a kísérletek eredménnyel nem járnak és így megvalósításra sor nem kerül, a vállalat /szerv/ a kölcsönt visszafizetni nem köteles. Ennek ellensúlyozásaképpen az ilyen vállalatok /szervek/, amelyek a javaslatot megvalósították, a kölcsön visszafizetésén felül a gazdasági eredményből hozzájárulnak a veszteségekhez. A hozzájárulás mértéke addig, ameddig ennek megviltoztatását a veszteségek tényszámai nem indokolják, a vállalatnak /szervnek/ nyújtott kölcsön 15%-a. A hozzájárulási kulcs mértékét később a tényszámok alapján a Beruházási Bank előterjesztésére a Tárcaközi Bizottság évenként állapítja meg. A kölcsönt és a hozzájárulást a megvalósítás révén keletkező gazdasági eredményből akként kell vissza- illetőleg megfizetni, hogy előbb a kölcsön alapösszege kerüljön visszafizetésre.

A fenti feladatokat a Beruházási Bank saját apparátusának keretében látja el.

- 4./ Az országos jelentőségű újítási és találmányi javaslatok előkészítése, a kísérletek és megvalósítás végrehajtásának ellenőrzése céljából a Beruházási Bank keretében 1958. IV.15.-ig Találmányi osztályt kell felállítani. Az osztály létszáma - folyamatos fejlesztéssel - legfeljebb 30 fő lehet. A szükséges beralapot és létszámot a pénzügyminiszter bocsássa a Beruházási Bank rendelkezésére.

Az osztály feladatai:

- a./ Az 1./pont szerint kiválasztott újítások és találmányok gazdaságossági számításainak elvégzése, az illetékes vállalatok, miniszteriumok és egyéb szervek vagy szakértők igénybevétele útján. A gazdaságossági számítások tartalmazzák az összefoglaló műszaki szakvéleményt, a belföldi-illetőleg külföldi igényeket, a szükséges és biztosítandó kapacitásokat és a reális határidő javaslatokat is;
 - b./ előterjeszti véleményes javaslattal a gazdaságossági számításokat a Tárcaközi Bizottság elé;
 - c./ a Tárcaközi Bizottság által elrendelt és a Beruházási Bank által a vállalatok /:szervek:/ rendelkezésére bocsátott hitelkeretből történő kísérletezést vagy megvalósítást a jóváhagyott intézkedési terv alapján műszakilag és pénzügyileg ellenőrzi és ennek eredményeiről jelentést tesz a Tárcaközi Bizottságnak.
- 5./ A szakminiszteriumokban 1958. augusztus hó 1.-ig miniszteriumi szakbizottságokat kell létesíteni a nagyjelentőségű, de a Tárcaközi Bizottság hatáskörébe nem vont újítási javaslatok és találmányok a fentiekhez hasonló módszerekkel való kísérletezésének vagy megvalósításának elrendelésére. A gazdaságossági számításokat és intézkedési terveket a vállalatok készítsék el és az illetékes iparigazgatóságok terjesszék a szakbizottság elé. A finanszírozást a 3./pont alattiak figyelembevételével a miniszteriumok műszaki fejlesztési hitelkeretében kell megoldani.
- 6./ A Tárcaközi Bizottság munkájáról első ízben 1958. december hó 1.-ig, ezt követően félévenként számoljon be a Kormánynak.

Budapest, 1958. január 23.

/:Dr. Perédi Károly:/